

TITULO SUPERIOR EN CONSERVACIÓN E RESTAURACIÓN DE BENS CULTURAIS

Escola Superior de Conservación e Restauración de BBCC de Galicia

Práctica de conservación activa dos bens escultóricos I

Departamento: Conservación e restauración de escultura

Obrigatoria da especialidade	Curso: 3º escultura	1º Cuadrimestre	11 ECTS
-------------------------------------	----------------------------	------------------------	----------------

Práctica

Profesora: Susana Ara Poceiro
susanaara@edu.xunta.gal

Horario: 12 horas semanais

DESCRIPCIÓN DA MATERIA

Aplicación dos sistemas e técnicas de intervención para a conservación e restauración dos bens escultóricos. Execución dos tratamentos de conservación e restauración propios, mediante obra real. Elaboración de informes.

COMPETENCIAS TRANSVERSAIS

T1	Organizar e planificar o traballo de forma eficiente e motivadora.
T2	Recoller información significativa, analizala, sintetizala e xestionala adecuadamente.
T3	Solucionar problemas e tomar decisións que respondan aos obxectivos do traballo que se realiza.
T9	Integrarse adecuadamente equipos multidisciplinares e en contextos culturais diversos.
T13	Buscar a excelencia e a calidade na súa actividade profesional.

COMPETENCIAS XERAIS DA TITULACIÓN

X2	Coñecer e identificar a composición material do ben cultural e os procedementos e técnicas empregados na súa elaboración.
X4	Determinar os exames ou análises precisos para avaliar os seus resultados.
X5	Determinar os criterios de intervención e decidir o tratamento de conservación máis axeitado.
X7	Deseñar sistemas e tratamentos de conservación e restauración.
X11	Acadar a capacidade de colaborar e traballar en equipo con outros profesionais.
X15	Coñecer os riscos laborais e as medidas e normas de seguridade e saúde, e a súa aplicación para o restaurador, os bens culturais e o medio.
X16	Usar os medios e recursos ao seu alcance con responsabilidade cara ao patrimonio cultural e medioambiental.

COMPETENCIAS ESPECÍFICAS DA ESPECIALIDADE DE ESCULTURA

EE1	Diagnosticar as alteracións dos bens escultóricos e dos seus materiais constitutivos mediante o seu
-----	---

	exame, identificación, análise e valoración.
EE2	Decidir e executar os tratamentos máis adecuados a cada caso, poñendo en práctica os coñecementos, os criterios, os procedementos técnicos e as habilidades e destrezas adquiridas.
EE4	Planificar, documentar e facer o seguimento do proceso de conservación e restauración dos bens escultóricos, aplicando a metodoloxía de traballo pertinente.
EE5	Establecer un diálogo interdisciplinario con outros profesionais relacionados co ámbito do patrimonio cultural, especialmente no concernente aos bens escultóricos.
EE8	Realizar unha análise crítica da metodoloxía, os tratamentos e os materiais empregados e avaliar a eficacia da intervención realizada.
EE10	Utilizar os recursos que as novas tecnoloxías facilitan para o desenvolvemento do exercicio profesional.

UNIDADES DIDÁCTICAS

Unidade	Subtemas	% da materia
Determinación dos materiais e estrutura das obras. Métodos de análise. Fotografía aplicada. Informe previo.		5%
Determinación das alteracións da obra . Fotografía aplicada. Informe previo.		10%
Tratamento de protección e/ou limpeza superficial. Métodos e materiais. Proposta de tratamento nas pezas.		10%
Tratamento de desinsectación. Métodos e materiais. Proposta de tratamento nas pezas.		10%
Tratamento de consolidación/reintegración máterica da madeira. Métodos e materiais. Proposta de tratamento nas pezas.		15%
Tratamento de fixado da policromía. Métodos e materiais. Proposta de tratamento nas pezas.		10%
Tratamento específico de limpeza de policromía, alixeiramento ou eliminación de verniz. Métodos e materiais. Proposta de tratamento nas pezas.		15%
Tratamento de reintegración cromática. Métodos e materiais. Proposta de tratamento nas pezas.		5%
Tratamento de protección. Métodos e materiais. Proposta de tratamento nas pezas.		5%
Realización de informes.		5%
Retablos. Identificación de tipoloxías. Estado de conservación e propostas de tratamento.		10%

PLANIFICACIÓN DOCENTE

Metodoloxías	Horas aula	Horas fóra	Total
Actividades introdutorias	1		1
Prácticas de laboratorio	200		200
Resolución de problemas e/ou exercicios.	7	20	27
Estudo de casos	8	10	18

Traballos tutelados		29	29
Total	216	59	275

METODOLOXÍA DOCENTE

Metodoloxía	Descrición
Actividades introdutorias	Actividades encamiñadas a presentar a materia e tomar contacto co alumnado
Prácticas de laboratorio	Traballo individual ou en grupo baixo a supervisión do profesor. O estudante, mediante un exercicio de integración e síntese, terá que por en prácticas os coñecementos e competencias adquiridas noutras materias.
Resolución de problemas e/ou exercicios.	O profesor entregará o alumnado diversas pezas para a realización de diagnose e propostas de tratamento.
Estudo de casos	O estudante, de maneira individual ou en grupo, analizará diversas intervencións opinando ou realizando propostas alternativas.
Traballos tutelados	O estudante, de maneira individual ou en grupo, elaborará os informes das pezas tratadas.

SISTEMAS DE AVALIACIÓN

Método	Criterios	% avaliación
Resolución de problemas e/ou exercicios. Diagnoses e propostas de intervención.	<ul style="list-style-type: none"> - Puntualidade na entrega. Imprescindible para aprobar o exercicio e poder presentalo na aula. - (10 %) Calidade no contido: rigor técnico; grao de aplicación de conceptos teóricos e corrección no desenvolvemento do exercicio. - (10 %) Forma: formato, claridade e eficacia na expresión, ortografía, epígrafes. - (10%) Presentación na aula. 	30 %
Informes, memorias de prácticas	<ul style="list-style-type: none"> - Puntualidade na entrega. Imprescindible para aprobar a tarefa e para poder presentala na aula. - (10 %) Calidade: rigor á hora de documentar a intervención; concordancia entre o informe e o traballo realizado taller. - (10 %) Forma: formato, claridade e eficacia na expresión, ortografía, epígrafes. - (10%) Presentación na aula. 	30%
Observación sistemática	<ul style="list-style-type: none"> - (10 %) Capacidade de aplicar coñecementos teóricos, tomar decisións, resolver problemas. - (10%) Responsabilidade: traballo práctico e entregas; no taller (tarefas comúns, coidado do taller, etc.) e en relación ós compañeiros - (10%) Organización: capacidade para rematar traballos en tempo (prácticas e entregas); capacidade para manter orde nos espazos de traballo (individual e taller) 	40 %

	- (5%) Calidade: interese por traballos ben feitos (traballo práctico taller e entregas); delicadeza á hora de traballo práctico; esforzo por mellorar. - (5%) Interese demostrado: asistencia; participación en postas común; colaboración.	
Total		100 %

OUTROS COMENTARIOS A AVALIACIÓN E MEDIDAS DE RECUPERACIÓN

• Dado o carácter práctico da materia, a asistencia a clase é necesariamente obrigatoria. A non asistencia ás clases implicará a imposibilidade do desenvolvemento correcto da materia, repercutindo necesariamente na cualificación.

• Convocatoria ordinaria:

Avaliarase de forma continuada o progreso no proceso de aprendizaxe (este comprende a realización de todas as prácticas, exercicios e entregas dentro de calendario e prazos estipulados). A avaliación farase seguindo as porcentaxes aquí establecidas. Para aprobar en avaliación continuada o alumno debe:

- Non superar un 25 % de faltas sen xustificar
- Entregar todos os exercicios e informes realizados ó longo do curso nos tempos e forma requiridos.

• Acadar unha nota global da materia mínima de 5. A nota global da materia resulta da suma das notas dos apartados “exercicios de diagnose e propostas”, “informes” e “observación sistemática”.

• Exame de convocatoria ordinaria: para aqueles alumnos que non teñan superada a materia en avaliación continua (pode tratarse dunha proba de recuperación parcial ou total da materia) e para aqueles que perderon o dereito a seren avaliados de forma continua (proba de recuperación total da materia). No caso de tratarse dunha recuperación total, comprenderá unha proba escrita dunha diagnose e/ou proposta de tratamento de unha ou varias pezas para avaliar o seu grao de competencia e, só unha vez superada esta, unha proba práctica da materia.

• Convocatoria extraordinaria:

De cara á avaliación extraordinaria e como mínimo, o alumno terá que realizar unha proba escrita sobre diagnose e/ou proposta de tratamento de unha ou varias pezas para avaliar o seu grao de competencia e, só unha vez superada esta, unha proba práctica da materia.

Procedementos de comunicación para clases, titorías e consultas:

- Correo electrónico corporativo: susanaara@edu.xunta.gal
- Plataforma Moodle (Plataforma de aprendizaxe empregada pola Escola Superior de Conservación e Restauración de Bens de Galicia, de acceso mediante contrasinal a través da pestana AULA VIRTUAL). Correo electrónico e mensaxería de moodle: notificacións e comunicación en xeral.
- Videoconferencia Webex.

ATENCIÓN PERSONALIZADA

Ofrecerase atención personalizada ao alumnado durante todo o curso no horario establecido para tal finalidade.

BIBLIOGRAFÍA RECOMENDADA

- CELLINI, B. 1989. *Tratados de orfebrería, escultura, dibujo y arquitectura*. Madrid, Akal.

- CENNINI, C. 1988. *El libro del arte*. Madrid, Akal (1º ed. 1982).
- EDLIN, H. L. 1994. *WHAT WOOD IS THAT?: A MANUAL OF WOOD IDENTIFICATION*. AMMANFORD, STOBART DAVIS LTD.
- HERRANZ, E. 1959. *EL ARTE DE DORAR TALLAS Y MADERA EN GENERAL*. MADRID, ED. DOSSAT.
- HIBY, G. 2008. *Il ciclododecano nel restauro di dipinte su tela e manufatti policromi*. Padova, Il Prato.
- HORIE, C. V. 1990. *Materials for Conservation. Organic Consolidants, Adhesives and Coatings*. London, Butterworths (ed. or. 1987).
- JOHNSTON, D. 1999. *La madera : clases y características*. Barcelona, Ediciones CEAC.
- LIOTTA, G. 1993. *Gli insetti e i danni del legno: problemi di restauro*. Firenze, Ed. Nardini.
- MARTINEZ, R. P. 2002. *Protección y conservación de la madera*. Tórculo Edicións.
- MAYER, R. 1985. *Materiales y técnicas del arte*. Madrid, Blume.
- NINO RICOI, H. e SILVAR, C. 2001. *Guía das árbores de Galicia*. A Coruña, Baía Edicións, 2001.
- PINNINGER, D. 1994. *Insect Pests in Museums*. London, Archetype Publ.
- RODRIGUEZ BARREAL, J. A. 1998. *Patología de la madera*. Madrid, Fundación Conde del Valle de Salazar y Ed. Mundi-Prensa.
- VILLARQUIDE, A. 1999. *A pintura sobre tea. Historiografía, técnicas e materiais*. A Coruña, Edicións do Castro.
- VILLARQUIDE, A. 2001. *Restauración e Conservación de pintura sobre tea. Alteracións, materiais e tratamentos*. Ourense, Normal Edicións de Arte.